

Said Nursî'ye göre İsbât-ı Vâcib delili olarak Hz. Muhammed (asm)

Risale-i Nur'da isbât-ı vâcib delilleri, kalam kitaplarında olduğu gibi sistematik bir şekilde işlenmemektedir. Müellif, isbât-ı vâcib delillerini eserlerinde bazen bütün delilleri aynı yerde, bazen de müstakil olarak farklı yerlerde izah etmektedir.¹

O, Allah'ın varlığını ispat eden delilleri temelde, bütün peygamberlerin marifetini şahsında toplayan "Hz. Muhammed (s.a.s)", bütün mahlukatı içeren "kâinat", bütün semavî kitapların ders verdiği hakikatin en yüce ifadesi olan "Kur'an" ve insanın Allah'ı tanıma kabiliyeti taşıyan tüm duygularının merkezi hükmündeki şuur sahibi fitrat olarak "vicdan" olmak üzere dört kategoride mütalaa etmektedir.²

Hz. Muhammed Delili

Said Nursî'ye göre Allah'ın varlık delillerinden birincisi Hz. Muhammed'dir (s.a.s). Nitekim asırlar boyu bütün düşünen insanların kafasını meşgul eden, her bir mevcut için sorulabilen ve her zaman cevabı aranan "Necisin? Nereden geliyorsun? Nereye gidiyorsun?" sorularına bozulmamış her aklın kabul edeceği şekilde hakkıyla cevap veren Hz. Muhammed olmuştur.³ Zira o, Allah'ın rahmetinin sembolü, Hakk'ın en nurlu delili, hakikatin en parlak lambası, yaratılış bilmesinin keşfedicisi, kâinat hikmetinin açıklayıcısı ve mevcudattaki kemâlatın en mükemmel örneğidir.⁴

Onun sözleri kâinatın gizemini çözen ve Cenab-ı Hakk'ı tanıtan sözler olarak dinlenilmesi gerekmektedir. Çünkü o, kâinatın kemâlâtını keşfetmiş, mevcudatın yaratılış maksadını açığa çıkarmıştır. Her bir şeyle bu yaratılış maksadına uygun biçimde muhatap olmuş, onları bu maksada göre kullanmış ve yaratılıştaki rahmeti bulup nazarlara sunmuştur. O, küllî ve mutlak rahmeti her haliyle ilan etmektedir.⁵ Nitekim o, hakkıyla ibadete layık olan Allah'ın en halis kulu,⁶ ruhların sultanı,⁷ insanlığın efendisi⁸ ve iftihar vesilesi⁹ ve insanlara olan sonsuz İlâhî ihsanların en mühim bir vesilesidir.¹⁰

Said Nursî, Mektubat isimli eserinde "Mu'cizât-ı Ahmediye" (19. Mektup) ana başlığı altında Hz. Muhammed'in Allah'ın varlığına açık bir şekilde delil teşkil ettiğini değişik değerlendirmeler ve örneklerle ispat etmektedir.¹¹ Nursî'ye göre Hz. Muhammed, bütün peygamberleri ve semâvî dinleri de tasdik ederek mucizelerinin desteğiyle Allah'ın varlığını ispat etmektedir.¹² Zira bir beşerin Allah'ın dahli olmadan böyle baş döndürücü mucizeler sergilemesi mümkün değildir. Mesela gaybla alakalı olarak Hz. Muhammed'in Cemel, Sıffin ve Haricilerle alakalı gelişmeleri,¹³ Müslümanların Mekke, Hayber, Şam, Irak, İran ve Beytül-Makdis'i fethedeceğini,¹⁴ Hz. Ebu Bekir ve Ömer'in halife olacaklarını,¹⁵ hilafetin kendisinden sonra otuz sene devam edeceğini ve daha sonra bu işin saltana dönüşeceğini,¹⁶ Hz. Osman'ın halife olacağını ve Kur'an okurken şehit edileceğini,¹⁷ Emeviye Devleti'nin zuhurunu, onların hükümdarlarının bazılarının zalim olacağını,¹⁸ Abbasi Devleti'nin zuhurunu,¹⁹ Sa'd İbn Ebi Vakkas'ın ileride büyük bir kumandan olup İslam adına pek çok

fetihlerde bulunacağını,20 Habeş meliki Necaşî'nin vefatını,21 kızı Hz. Fatıma'nın kendisinden sonra ehl-i beyt içinde en erken onun vefat edeceğini,22 Hz. Ebu Zerr'e yalnız yaşayıp, yalnız vefat edeceğini,23 İstanbul'un Müslümanlar tarafından fethedileceğini24 haber vermesi gaybî mucizelerine birer örnek teşkil etmektedir.25

Yine bir-iki kişiye yetecek kadar azlıkta olan bir yiyeceğin Hz. Muhammed'in duasıyla bereketlenip yüzlerce insanı doyurması,26 parmaklarından akan suyla koca bir ordunun su ihtiyacını gidermesi,27 gibi daha pek çok mucizeyi de örnek vermek mümkündür.28

Hz. Muhammed, yapmış olduğu dualarla insanlara Cenab-ı Hakk'ı tanıtmaktadır. O, yüzünü şu fani dünyanın fenasından alarak, Bâki olan Zat'a çevirmekte ve işiten herkese O'na kavuşma yakarışını duyurmaktadır. Yine o, mevcudatı bir ayna gibi görerek, o aynalarda, Allah'ın gerçek ve bâki güzellikleri görünen bütün kudsî isimlerini göstermekte ve O'nu bütün insanlığa güzel isimleriyle tanıtmaktadır.29

Ayrıca Hz. Muhammed, yapmış olduğu duaları neticesinde vuku bulan ve bütün eşyaya hükmeden bir yaratıcının dışında hiç kimsenin muktedir olamayacağı mucizeleriyle de Allah'ın varlığını ispat etmektedir. Hz. Muhammed'in yapmış olduğu bu dualara 19. Mektup'ta geniş yer verilmektedir. Said Nursî bununla alakalı Hz. Muhammed'in yapmış olduğu yağmur dualarını,30 "Allah'ım! Ömer İbn Hattab veya Amr İbn Hişam'dan birisiyle İslam'ı aziz kıl" diye dua ettikten sonra Hz. Ömer'in imana gelmesini,31 Hz. İbn Abbas'a "Allah'ım! Ona dinde derin bir kavrama gücü ver ve ona te'vili öğret" diye dua ettikten sonra Hz. İbn Abbas'ın "Tercümanü'l-Kur'an" ve "Allame-i ümmet" rütbesini kazanmasını,32 Hz. Ali'ye "Ya Rab! Soğuk ve sıcakın zahmetini ona gösterme" duasını ettikten sonra bu duanın bereketiyle Hz. Ali'nin ömür boyu soğuk ve sıcaktan etkilenmemesini33 örnek vermektedir.34

Yine o, Hz. Muhammed'in elinin temasıyla suların tatlılaşıp güzel koku vermesi,35 sütsüz ve kısır keçilerin sütlenmeleri,36 bazı insanların başını ve yüzünü meshedip dua ettikten sonra zuhur eden harikalar37 gibi mucizeleri de zikretmektedir.38 Bu çerçevede, Risâle-i Nur'da Rasulullah'tan rivayet edilen hâdisler yalnızca bir dua vesilesi olarak değil, aynı zamanda Cenab-ı Hakk'ı tarif ederek O'nun hak ve mevcud olduğunu tasdik ettiren birer delil olarak değerlendirilmektedir.39

Said Nursî, Hz. Muhammed'in Allah'ın varlığına delil teşkil ettiğini on beş esasa dile getirmektedir. Birinci esasta, Hz. Muhammed'in zâtı, lisanı, hali ve sözleriyle bu kâinatın bir yaratıcısı olduğuna delalet ettiğini ifade eden Nursî; Hz. Muhammed'in doğruluğunun kâinat tarafından tasdik edildiğini belirtmektedir. Çünkü bütün mevcudatın Allah'ın varlığına ve birliğine delalat etmeleri, aynı zamanda Allah'ın varlığını ve birliğini dile getiren Hz. Muhammed'i de tasdik etmektedir. Buradan da anlaşılmaktadır ki, Hz. Peygamber, Allah'ın varlığına, birliğine bir delil teşkil etmektedir.40

İkinci esas olarak Hz. Muhammed'in bütün peygamberlerin reisi ve bütün evliya ve asfiyanın üstadı olduğunu söyleyen Nursî, Hz. Peygamber'in pek çok mucizesiyle Allah'ın varlığını açık bir şekilde tasdik ettiğini ifade etmektedir.41

Üçüncü olarak bütün bu mucizeleriyle Allah'ın varlığını ve birliğini ispat eden Hz. Muhammed, emsali görülmemiş yüce ahlakı, peygamberlik vazifesinde ortaya koymuş olduğu eşsiz karakteri ve tebliğ ettiği dininin özellikleriyle en azılı düşmanı bile onu tasdik etmiştir. Aynı zamanda bütün bu özellikleriyle Hz. Muhammed, mevcudattaki kemalâtın ve yüce ahlakın temsilcisi ve üstadı olmuştur.42

Dördüncü olarak Allah, mucizeleri Hz. Muhammed'in eliyle yaratarak, Hz. Peygamber'in Allah hesabına konuştuğunu ve O'nun kelâmını tebliğ ettiğini göstermektedir. Onun en büyük mucizesi olan Kur'an ise, Hz. Peygamber'in Allah'ın bir tercümanı olduğunu ispat etmektedir. Aynı zamanda o, kendi zâtında ihlası, takvası, ciddiyeti, emaneti ve diğer bütün hal ve tavırlarıyla, Allah namına konuştuğunu ve hareket ettiğini göstermektedir. Nitekim onu dinleyen bütün ehl-i keşif ve tahkik, onun kendi kendine konuşmadığını ve kâinatın halkının onu konuşturduğunu dile getirmektedir.43

Beşinci olarak Hz. Muhammed, ruhları görmekte, meleklerle sohbet etmekte, cinleri ve insanları irşad etmektedir. O, cinlerin, ruhanilerin ve meleklerin bile üstünde ders almaktadır ve kâhinler gibi gaipten haber verenler, cinler, ruhaniler, melekler ve hatta bazen Cebrail bile onun haberlerine karışmamaktadır.44

Altıncı olarak, melek, cin ve beşerin efendisi olan Hz. Muhammed, kâinat ağacının en nurlu ve mükemmel meyvesi, ilâhî

rahmetin sembolü, Allah'ın varlığının en belirgin delili, kainat sırlarının anahtarı, yaratılış bilmesinin keşf edicisi, kainattaki hikmetlerin şerh edicisi, İlâhî saltanatın ilan edicisi olması itibariyle mevcudattaki mükemmelliklerin numunesidir. İşte bütün bu vasıflar, Hz. Muhammed'in kâinatın ille-i gaiyesi⁴⁵ olduğunu göstermektedir. Yani Allah, Hz. Peygamber'e bakıp kâinatı yaratmıştır. Bu noktada Allah, Hz. Muhammed'i yaratmasaydı, kâinatı dahi yaratmazdı demek mümkündür. Nitekim onun, cin ve insanlara getirdiği Kur'anî hakikatler, iman nurları ve şahsında müşahede edilen yüce ahlak bu hakikati ispat etmektedir.⁴⁶

Yedinci olarak, Hz. Muhammed öyle bir din ve şariat getirmiştir ki, bu din iki cihanın saadetini temin edecek düsturlar ihtiva etmektedir. Yine o, kâinatın gerçeklerini ve vazifesini, Allah'ın sıfat ve isimlerini beyan etmektedir. Onun getirmiş olduğu İslâmiyet ve şariat, öyle mükemmeldir ve öyle bir surette kâinatı kendisiyle beraber tarif etmektedir ki, onun mahiyetine dikkat eden, o dinin, bu güzel kâinatı yapan zâtın, o kâinatı kendisiyle beraber tarif edecek bir beyannamesi ve tarifesi olduğunu anlayacaktır. Bir sarayın ustasının, o saraya münasib bir tarife yapması ve kendini vasıflarıyla göstermek için, bir tarife kaleme alması gibi; İslamiyet'te öyle bir yücelik görünmektedir ki, bu durum İslamiyet'in kâinatı halk ve tedbir eden yüce Zât'ın kaleminden çıktığını göstermektedir.⁴⁷

Sekizinci olarak buraya kadar anlatılan sıfatların sahibi olan Hz. Muhammed, âlem-i şehadete yönelik, âlem-i gayb namına, cin ve insanların başları üzerine ilân ederek; gelecekte zuhur edecek olan kavim ve milletlere hitap edip öyle bir çağrıda bulunmaktadır ki, bu çağrıyı bütün cinlere, insanlara ve yerlere dinlettirmektedir.⁴⁸

Dokuzuncu olarak onun bu çağrısını bütün asırlar dinlemektedir. Onuncusu, Hz. Muhammed bu çağrısını hiç korkusuzca, herhangi bir tereddüt ve telaş göstermeden yapmaktadır. Onbirincisi o, bu çağrısını öyle bir güç ve kuvvetle yapmıştır ki, insanların beşte biri bu sese karşı "Lebbeyk" demiş ve kabul etmişlerdir. Onikincisi, o bu davetini öyle bir ciddiyetle yapmakta ve müntesiplerini öyle güzel bir surette terbiye etmektedir ki, her asırda taraftar bulmaktadır. Onüçüncüsü Hz. Muhammed tebliğ ettiği esasların sağlamlığına öyle inanmaktadır ki, bütün dünya toplansa, onu bir hükmünden geri çevirip pişman etmesi mümkün değildir. Bu hakikata onun bütün hayatı şahitlik etmektedir.⁴⁹

Ondördüncü olarak Hz. Muhammed, davetini öyle bir itimat ve kararlılık içinde yapmaktadır ki, bu uğurda kimseden minnet almamakta ve herkesten evvel kendisi amel edip kabul ederek getirdiği esasları ilân etmektedir. Buna en büyük şahit ise dost ve düşmanca malûm ve meşhur olan zühd ve takvasıdır. Onbeşinci olarak, onun getirdiği dine herkesten çok itaatı, Yaratıcısına karşı kulluğu ve takvası göstermektedir ki, o, ezel ve ebed sultanı olan Allah'ın elçisi ve en hâlis kuludur.⁵⁰

Netice itibariyle buraya kadar zikredilen on beş esastan anlaşılmalıdır ki, Hz. Muhammed bu on beş esasta ifade edilen sıfatlarıyla, hayatı boyunca "Bil ki, Allah'tan başka ilah yoktur"⁵¹ hakikatini seslendirmiş ve Allah'ın varlığını ve birliğini ispat eden bir delil olmuştur.⁵²

Nursî'ye göre Hz. Muhammed (s.a.s), herşeyden önce, imanda bir müşiddir. Kâinat, daima tazelenen nakışlarla, her biri birbirinden güzel çeşit çeşit varlıkla süslenmiş olduğu halde, insanların akıl gözünde tesadüfe bağlı bir oyuncak gibi görülürken; o zatın getirdiği tarif ile nurlanmış ve anlam kazanmıştır. Herşey ölümle birlikte yokluğa ve hiçliğe gidiyor görünürken; o zatın âlemde yaptığı inkılab ile âlemin şekli değişmiştir. Onun tarifi ile insanların gözünde herşey canlanmış; hiçliğe atılan zavallılar değil, ebedî hayat yolundaki yolcular haline gelmiştir. Onun getirdiği nur sayesinde, her şey, birbirinin düşmanı olarak görülmekten kurtularak, aynı Yaratıcının kendisini tanıtmak üzere görevlendirdiği birer vazifeli memur, birbirinin yardımına koşan birer dost ve kardeş olarak görülmeye başlanmıştır. Ki, onun getirdiği iman nuru olmasaydı, tam bir yardımlaşma içinde görev yapan mevcudat sahipsiz, ehemmiyetsiz ve yok olmaya mahkum zavallılar olarak görünecekti.⁵³

Ayrıca Hz. Muhammed'in (s.a.s) getirmiş olduğu iman nuru sayesinde kainat terakki edererek, "Hikmet-i Samedaniye Kitabı" ünvanını almıştır. Ve yine Onun vesilesiyle insan, hayvanların seviyesini aşarak, zaafının kuvveti, aczinin kudreti, kulluğu ve akıyla hilafet ve hâkimiyetin zirvesine yükselmiştir. Netice itibariyle Hz. Peygamber (s.a.s) olmasaydı kâinattaki her şey adem hükmünde kalacak ve bunların herhangi bir kıymet ve ehemmiyeti olmayacaktı. Nitekim "Sen olmasaydın kainatı yaratmazdım"⁵⁴ hadis-i şerifi de bu hakikati ifade etmektedir.⁵⁵

Allah Rasulü, dost ve düşmanın ittifakıyla mahlukat içinde en yüksek ahlak sahibidir. O, uluhiyete karşı en parlak bir şekilde ubudiyette bulunmuş, en yüksek bir ses ile tevhidi ilan ve Allah'ın isimlerine en yüksek mertebede âyinedarlık etmiştir. Allah'ı en iyi bilen ve bildiren yine O'dur.⁵⁶ Said Nursî, Allah Rasulü'nü, bir "marifetullah muallimi" olarak isimlendirmektedir. Bu öyle bir muallimdir ki, öğrettiği her bir şeyin özünde tevhid vardır.⁵⁷ Nitekim o, bütün peygamberler gibi tevhid davasında bulunmuş ve tevhid hakikatlerini tafsil etmiştir.⁵⁸

Netice itibariyle Said Nursî, Risâlet semasının güneşi,⁵⁹ bütün peygamberlerin efendisi,⁶⁰ Kur'an'ın tercümanı,⁶¹ şaşırmaz ve şaşırtmaz en doğru rehber ve en mükemmel üstad olan⁶² Muhammed-i Arabî'nin (s.a.s) her söz ve hareketinin Cenab-ı Hakk'ın varlığını ispat ettiğini ifade etmektedir.

Dipnotlar:

1. Said Nursî, eserlerinin şu bölümlerinde isbât-ı vâcib ile alakalı bahislere yer vermektedir: Sözlere, s. 111-119, 146-148, 177-184, 253-280, 494-513, 541-631; Mektubat, s. 20-23, 217-249; Lem'alar, s. 127-130, 180-196, 298-348; Şualar, s. 11-42, 43-57, 58-85, 91-163; Mesnevî-i Nûriye, s. 12-43, 47-55, 161-169, 207-217; İşârâtü'l-İ'caz, s. 143-159; Muhâkemât, s. 103-122.
2. Said Nursî, Sözlere, s. 229; Mesnevî-i Nûriye, s. 21, 47-49, 208-209.
3. Said Nursî, Sözlere, s. 215; Mektûbat, s. 195; Mesnevî-i Nûriye, s. 21; İşârâtü'l-İ'caz, s. 17.
4. Said Nursî, Mektubat, s. 191.
5. Said Nursî, Mesnevî-i Nûriye, s. 22.
6. Said Nursî, Mektubat, s. 215.
7. Said Nursî, Sözlere, s. 216.
8. Said Nursî, Mesnevî-i Nuriye, s. 220.
9. Said Nursî, Mektubat, s. 244.
10. Said Nursî, Lem'alar, s. 63.
11. Said Nursî, Mektubat, s. 89-216
12. Said Nursî, Mektubat, s. 172-174.
13. Buhari, Sulh, 9; Tirmizi, Menakıb, 30; Nesei, Cuma, 27; Ebu Davud, Sünnet, 12, 13; Müsned, 5/49; Mecmeu'z-Zevaid, 7/238; İbn Hacer, el-Metâlibü'l-Âliye, 4/297; Müstedrek, 3/139.
14. Buhari, Menakıb, 25; Müslim, Fiten, 75-78; Müsned, 4/257, 2/233, 240, 5/92, 99.
15. Tirmizi, Menakıb, 16; İbn Mace, Mukaddime, 11; Müsned, 5/382.
16. Ebu Davud, Sünnet, 8; Tirmizi, Fiten, 48; Müsned, 4/273; 5/221; Mecmeu'z-Zevaid, 5/190.
17. Kadı İyaz, eş-Şifa, 1/339; Tirmizi, Menakıb, 19; İbn Mace, Mukaddime, 11, Müsned, 6/86.
18. Mecmeu'z-Zevaid, 5/186; İbn Hacer, el-Metalibu'l-Âliye, 4/108.
19. Kadı İyaz, eş-Şifa, 1/338; Beyhaki, Delailü'n-Nübüvve, 6/517.
20. Buhari, Feraiz, 6; Müslim, Cenaiz, 62-64; Kadı İyaz, eş-Şifa, 1/343.
21. Buhari, Cenaiz, 61; Müslim, Cenaiz, 62-64.
22. Buhari, Menakıb, 25; Müslim, Fezailü's-Sahabe, 99.
23. İbn Hişam, es-Sîre, 4/167. Ayrıca bkz. Müstedrek, 3/345; Kadı İyaz, eş-Şifa, 1/343.
24. Müsned, 4/335; Müstedrek, 4/422.
25. Said Nursî, Mektubat, s. 98-109. Ayrıca diğer gaybî mucizeler için bkz. Mektubat, s. 109-112.
26. Buhari, Hibe, 21, 28, Et'ime, 6, Meğazi, 29, Eyman, 22, Menakıb, 25, İstikraz, 8, 9, 15; Müslim, Eşribe, 142, 175, Fedail, 9; Tirmizi, Menakıb, 5, 6; Ebu Davud, Edep, 158, Vesaya, 17; Müsned, 1/197, 198, 3/337, 347, 5/12,
27. Buhari, Vudu, 32, Menakıb, 25; Müslim, Fezail, 5, 6; Nesei, Tahare, 61; Tirmizi, Menakıb, 6.
28. Said Nursî, Mektubat, s. 112-145
29. Said Nursî, Sözlere, s. 218.
30. Buhari, İstiska, 6-8; Müslim, İstiska, 8-10.
31. Tirmizi, Menakıb, 17; Müsned, 2/95.
32. Buhari, Vudu, 10; Müslim, Fezailü's-Sahabe, 138; İbn Mace, Mukaddime, 11; Müsned, 1/266.
33. İbn Mace, Mukaddime, 11; Müsned, 1/99.
34. Said Nursî, Mektubat, s. 145-149.
35. Müslim, Fezail, 8; Müsned, 3/340, 347.

36. Müsned, 1/379, Müstedrek, 3/9.
37. Müsned, 5/28, Mecmeu'z-Zevaid, 9/259; İbn Hişam, es-Sîre, 1/171; İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübra, I/110-111.
38. Said Nursî, Mektubat, s. 151-155.
39. Ali Mermer, "Risale-i Nur'da Marifetullah Yolları", Uluslararası Bediüzzaman Sempozyumu-3, s. 52.
40. Said Nursî, Mektubat, s. 200.
41. Said Nursî, Mektubat, s. 200.
42. Said Nursî, Mektubat, s. 201.
43. Said Nursî, Mektubat, s. 201.
44. Said Nursî, Mektubat, s. 201.
45. İlle-i gâiye: Elde edilmesi için çalışılan gaye, maksad ve netice.
46. Said Nursî, Mektubat, s. 201-202.
47. Said Nursî, Mektubat, s. 202.
48. Said Nursî, Mektubat, s. 202.
49. Said Nursî, Mektubat, s. 203.
50. Said Nursî, Mektubat, s. 203.
51. Muhammed, 47/19.
52. Said Nursî, Mektubat, s. 203.
53. Said Nursî, Mesnevî-i Nûriye, s. 21-22.
54. Aclûnî, Keşfu'l-Hafâ, II/214.
55. Said Nursî, Mesnevî-i Nûriye, s. 22.
56. Said Nursî, Mesnevî-i Nûriye, s. 23; Sözlere, 530-532; Muhâkemât, s. 5-6; 135-137.
57. Said Nursî, Mesnevî-i Nûriye, s. 20.
58. Said Nursî, Sözlere, s. 637-638; Lem'alar, s. 312-313; Mektûbat, s. 195.
59. Said Nursî, Sözlere, 417.
60. Said Nursî, Sözlere, s. 214.
61. Said Nursî, Şualar, s. 126.
62. Said Nursî, Şualar, s. 200.